

ALOHIDA TA'LIM EHTIYOJLARI BO'LGAN BOLALAR INKLYUZIV TA'LIMIDA MAKTAB VA OILA HAMKORLIGI

Alimardonova Qizlarshoh Shuhrat qizi

*Òzbekiston milliy pedagogika universiteti
Pedagogika, psixologiya va inkluziv ta'lim
fakulteti talabasi*

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarni inkluziv ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli jalb etishda maktab va oila hamkorligining o'rni va ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot natijalari asosida hamkorlikning samarali shakllari, pedagogik shart-sharoitlari hamda ota-onalar bilan ishlash usullari tahlil qilingan.

СОТРУДНИЧЕСТВО ШКОЛЫ И СЕМЬИ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Аннотация: В данной статье рассматриваются роль и значение сотрудничества школы и семьи в успешном включении детей с особыми образовательными потребностями в процесс инклюзивного образования. На основе результатов исследования проанализированы эффективные формы взаимодействия, педагогические условия сотрудничества, а также методы работы с родителями.

SCHOOL AND FAMILY COOPERATION IN THE INCLUSIVE EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Abstract: This paper examines the role and importance of cooperation between schools and families in the successful inclusion of children with special educational needs in the process of inclusive education. Based on the research findings, effective forms of collaboration, pedagogical conditions for cooperation, and methods of working with parents are analyzed.

Kalit so'zlar: inkluziv ta'lim, alohida ta'lim ehtiyojlari, maktab, oila, hamkorlik, pedagogik qo'llab-quvvatlash.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida inklyuziv ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Inklyuziv ta'limning asosiy maqsadi – har bir bolaning ta'lim olish huquqini ta'minlash, uning individual imkoniyatlarini rivojlantirish va jamiyat hayotida faol ishtirok etishi uchun sharoit yaratishdan iborat. Ayniqsa, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar bilan ishlashda faqat maktabning sa'y-harakati yetarli bo'lmaydi. Ta'lim jarayonining samaradorligi ko'p jihatdan oila bilan hamkorlik darajasiga bog'liq bo'ladi.

Oila bolaning birlamchi tarbiya muhiti bo'lib, uning nutqi, xulqi, muloqoti va ijtimoiy moslashuvi avvalo oilada shakllanadi. Shu sababli maktab va ota-onalar o'rtasidagi muntazam hamkorlik inklyuziv ta'limning muhim pedagogik sharti sifatida qaraladi.

Maktab va oila hamkorligi quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

- ota-onalarni pedagogik jihatdan ma'rifiy qo'llab-quvvatlash;
- bolaning rivojlanish dinamikasi haqida muntazam axborot almashish;
- individual ta'lim dasturlarini birgalikda ishlab chiqish;
- psixologik va logopedik tavsiyalar berish;
- uy sharoitida bajariladigan mashg'ulotlarni tashkil etish.

Tadqiqot davomida umumta'lim maktabining inklyuziv sinflarida kuzatuv, suhbat va anketa metodlaridan foydalanildi. O'qituvchilar va ota-onalar bilan olib borilgan suhbatlar shuni ko'rsatdiki, ota-onalar ta'lim jarayonida faol ishtirok etgan hollarda bolalarda darsga qiziqish, topshiriqlarni bajarish mas'uliyati va muloqot ko'nikmalari sezilarli darajada yaxshilanadi.

Kuzatuv natijalariga ko'ra, o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi muntazam aloqa bolaning xulq-atvoridagi muammolarni erta aniqlash va ularga o'z vaqtida pedagogik yordam ko'rsatish imkonini beradi. Masalan, uyda tavsiya etilgan mashqlar muntazam bajarilgan bolalarda nutq rivoji va o'quv faoliyati ko'rsatkichlari nisbatan yuqori bo'lgani kuzatildi.

Biroq amaliyotda ayrim muammolar ham uchraydi. Jumladan, ba'zi ota-onalarda inklyuziv ta'lim haqida yetarli tushunchaning mavjud emasligi, maktab tadbirlarida faol ishtirok etmaslik, pedagogik tavsiyalarga muntazam amal qilmaslik kabi holatlar hamkorlik samaradorligini pasaytiradi. Shuning uchun ota-onalar bilan tizimli ravishda seminar, trening, davra suhbatlari va maslahatlar tashkil etish muhim hisoblanadi.

Maktab tomonidan ota-onalarga qulay muloqot muhiti yaratish ham katta ahamiyatga ega. Elektron aloqa vositalari, ota-onalar klubi, ochiq darslar va individual uchrashuvlar hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar inklyuziv ta'limida maktab va oila hamkorligi pedagogik jarayonning ajralmas tarkibiy qismi

hisoblanadi. Samarali hamkorlik bolaning ta'limiy muvaffaqiyati, ijtimoiy moslashuvi va shaxs sifatida rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish uchun maktab va oila o'rtasida muntazam axborot almashinuvi yo'lga qo'yilishi, ota-onalarning pedagogik madaniyati oshirilishi hamda individual yondashuv asosida hamkorlik ishlari tashkil etilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–4860-son qarori. – Toshkent, 2020.
3. Kodirova F.U. **Inklyuziv ta'lim asoslari.** – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
4. Shomahmudova R.Sh. **Maxsus pedagogika.** – Toshkent: Fan, 2020.
5. UNESCO. **Inclusive Education Guidelines.** – Paris, 2021.